

УДК 346.62

Олексій Кравчук,

докт. юрид. наук, доцент,
завідувач кафедри господарського та адміністративного права
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ЗАСТОСУВАННЯ РЕЄСТРАТОРІВ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

У статті здійснено аналіз найбільш важливих проблем правового регулювання відносин у сфері застосування реєстраторів розрахункових операцій. Дана критична оцінка сучасним підходам у практиці контролюючих органів та судовій практиці. Розроблено науково аргументовані пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання в цій сфері.

Ключові слова: облік готівки, готівкові розрахунки, реєстратори розрахункових операцій, фінансова відповідальність.

Постановка проблеми. Державний фінансовий контроль у сфері обігу готівкових коштів – один із найважливіших субінститутів фінансового права. Кожному викладачеві фінансового права щороку під час пояснення студентам на лекції з фінансового контролю у сфері готівкового обігу порядку контролю застосування реєстраторів розрахункових операцій (далі – РРО) у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг доводиться відповідати на запитання студентів: чому підприємці всіма силами прагнуть уникнути обов'язковості застосування РРО? Відповідь на це питання, крім суттєвої вартості самого РРО та витрат на його утримання, полягає в наявності широкого спектру фінансово-правових проблем, опис яких складе опис вихідних даних гіпотези цієї статті.

Отже, до найбільш загальних проблем правового регулювання відносин у сфері застосування РРО належать такі: 1) застосування РРО традиційно супроводжується необхідністю дотримання значної кількості технічних норм, за порушення яких передбачені суттєві санкції; 2) наявні технічні норми щодо застосування паперових книг обліку розрахункових операцій (далі – КОРО) в умовах електронної контрольної стрічки не відповідають вимогам об'єктивно існуючих в інформаційну епоху суспільних відносин; 3) практика фінансового контролю, підтримана невинуватою судовою практикою, незважаючи на чіткий сигнал законодавця, продовжує непропорційне втручання в господарську діяльність у вигляді значних штрафів за дрібні технічні порушення; 4) санкції за порушення у сфері обігу готівки застосовуються на підставі Указу Президента 1995 року, який також є вкрай застарілим і не відповідає сучасним суспільним відносинам.

У статті автор виходить із того, що порушена проблематика надзвичайно важлива для

розвитку малого бізнесу, який завжди є дуже ефективним рушієм розвитку економіки. Тому вирішення цих проблем повинне бути нагальним питанням реформування сучасного фінансового законодавства.

Різні аспекти регулювання відносин фінансового контролю, в т. ч. у сфері застосування реєстраторів розрахункових операцій, розглядали у своїх роботах Ю. В. Панура, С. М. Потапова, Л. А. Савченко, В. І. Стреляний та інші вчені.

Метою статті є аналіз найбільш важливих проблем правового регулювання відносин у сфері застосування реєстраторів розрахункових операцій та розроблення на основі цього аналізу науково аргументованих пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання в цій сфері.

Досягнення поставленої мети сприяє вирішенню загальнонаукових правових та економічних проблем дерегулювання господарської діяльності та забезпечення зниження рівня необгрунтованого втручання держави в здійснення такої діяльності, що об'єктивно має сприяти збільшенню довіри бізнесу до державних інститутів та, у свою чергу, стимулювати розвиток малого бізнесу й економіки в цілому.

Значна кількість технічних норм. Основним законодавчим актом у розглядуваній сфері є Закон України від 6 липня 1995 року № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» (далі – Закон про РРО) [1].

Згадуючи про наявність у сфері застосування РРО значної кількості технічних норм, за порушення яких настає відповідальність, ми говоримо, зокрема, про передбачені законодавством: 1) необхідність попереднього програмування номенклатури та кількості; 2) необхідність роздрукування різноманітних звітних чеків та

інших аналогічних документів, крім фіскальних чеків та реєстрації технічних операцій; 3) суворі вимоги до змісту фіскальних чеків; 4) необхідність ведення КОРО на додаток до застосування РРО; 5) неоднозначність правил щодо застосування РРО у здійсненні операцій з платіжними картками. На деяких питаннях ми зупинимося в цій статті нижче окремо.

Необхідність застосування попереднього програмування номенклатури та кількості товарів та послуг (п. 11 ст. 3 Закону про РРО) – це комплекс технічних норм, які призводять іноді на практиці до виникнення проблемних питань у керівників юридичних осіб та у підприємців, які продають послуги за готівку, наприклад туристичних агентств та транспортних підприємств. Кожний туристичний продукт є унікальним, часто унікальним є і квиток на транспортне перевезення, і режим попереднього програмування для такого бізнесу не підходить. Тож нерідко підприємці в цій сфері змушені відмовлятися від застосування РРО і направляти клієнтів до банку, що є для останніх не завжди досить зручним (через наявність банківських комісій та необхідність додаткового відвідання офісу банку, де може бути черга).

Вимога щодо попереднього програмування також є досить важкою для малого підприємництва з огляду на значну кількість номенклатурних позицій, адже підприємець у разі обов'язкового застосування РРО змушений також: а) придбати програмне забезпечення високої вартості, яке забезпечить попереднє програмування РРО через персональний комп'ютер або дозволить створити комп'ютерно-касову систему; б) найняти бухгалтера або старшого касира для здійснення цих операцій, а також забезпечення поточного фінансового контролю за правильністю застосування РРО. Основна теза тут полягає в тому, що використовувати РРО без забезпечення поточного контролю неможливо саме через складність технічних норм і жорсткість санкцій. Унаслідок наведеного в багатьох підприємств необхідність застосування РРО призводить до збільшення операційних витрат на ведення бізнесу щонайменше на 5-10 тис. грн. на місяць.

Окрім того, законодавцем та регулюючими агенціями (НБУ, Мінфіном та ДФС) так і не створено за роки існування норм щодо порядку попереднього програмування РРО та ведення обліку товарних запасів на складах (п. 12 ст. 3 Закону про РРО зобов'язує суб'єкта господарювання вести в порядку, встановленому законодавством, облік товарних запасів на складах та/або за місцем їх реалізації, здійснювати продаж лише тих товарів (послуг), що відображені в такому обліку). Саме у зв'язку з відсутністю належного законодавчого регулювання щоразу до підприємств (особливо на загальній системі оподаткування) виникає значна кількість різноманітних зауважень з боку контролюючих органів. І більшість цих питань ґрунтується на односторонньому застосуванні прогалин у законодавстві – з фіскального підходу.

Видається доцільним рекомендувати законодавцеві переглянути підходи обов'яз-

кового попереднього програмування найменувань і обліку залишків у РРО, обмежившись при цьому лише найбільш ризикованими сферами реалізації підкацізних товарів. Для решти підприємств, на наш погляд, має бути дозволено програмування груп товарів, а питання обліку залишків – це взагалі не є питанням застосування РРО, а належить до сфери бухгалтерського та податкового обліку.

Наявність паперових КОРО в умовах електронної контрольної стрічки. Законодавець передбачив обов'язкове переведення всіх РРО на створення контрольної стрічки в електронному вигляді ще Законом від 2 грудня 2010 року № 2756-VI – майже 7 років тому [2]. Використання електронних контрольних касових апаратів, уведених в експлуатацію до 1 січня 2015 року, що створюють контрольну стрічку в друкованому вигляді та подають до органів ДФС по дротових або бездротових каналах зв'язку тільки інформацію про обсяг розрахункових операцій, виконаних у готівковій та/або в безготівковій формі, яка міститься в їх фіскальній пам'яті, і при цьому не подають електронних копій розрахункових документів, дозволялася лише до 1 січня 2016 року.

Таким чином, натеper усі РРО створюють контрольну стрічку в електронному вигляді та передають її до контролюючих органів разом з електронними копіями розрахункових документів. Водночас законодавець не виключив із тексту Закону про РРО вимог щодо застосування КОРО. Згідно зі ст. 2 Закону, КОРО (книга обліку розрахункових операцій) – прошнурована і належним чином зареєстрована в органах доходів і зборів книга, що містить щоденні звіти, які складаються на підставі відповідних розрахункових документів щодо руху готівкових коштів, товарів (послуг).

Пунктом 9 статті 3 Закону суб'єкти господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій та/або в безготівковій формі (із застосуванням платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо), під час продажу товарів (надання послуг) у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, зокрема, були зобов'язані щоденно друкувати на реєстраторах розрахункових операцій (за виключенням автоматів з продажу товарів (послуг)) фіскальні звітні чеки і забезпечувати їх зберігання в книгах обліку розрахункових операцій. Законом від 1 липня 2015 року № 569-VIII, що набув чинності 23 липня 2015 р., відповідну норму було змінено шляхом виключення слів "і забезпечувати їх зберігання в книгах обліку розрахункових операцій". Відповідно, згаданий пункт тепер зобов'язує суб'єкта господарювання лише друкувати фіскальні звітні чеки [3]. Важливо, однак, що Мінфін наказом від 14 червня 2016 № 547 затвердив Порядок реєстрації та ведення розрахункових книжок, книг обліку розрахункових операцій, у пункті 6 якого передбачив, що використання КОРО передбачає, зокрема, підклеювання фіскальних звітних чеків до відповідних сторінок книги [4].

Сам факт обов'язковості щоденного використання паперової КОРО та щоденного під-

клеювання фіскальних звітних чеків на підставі нормативного підзаконного акта, виданого в 2016 році, викликає неабиякий подив. Адже на тепер кожен фіскальний чек за робочу зміну, коли формується контрольна стрічка, автоматично відправляється електронними каналами до органів ДФС. Немає жодної фіскальної чи іншої функції, яку би виконувала КОРО і не виконувала би електронна контрольна стрічка з копіями всіх розрахункових документів. Тож ми переконані, що норми стосовно щоденного застосування КОРО мають бути виключені із Закону про РРО. Книга може бути залишена обов'язковою лише у разі виходу з ладу РРО.

Але якщо поглянути на наступні розділи нашої статті, можемо яскраво побачити, яку саме функцію виконує КОРО – це функція необгрунтованого втручання в господарську діяльність. Вона є невинуватою і має бути ліквідована найближчим часом.

Відповідальність згідно з Указом 1995 року. Питання відповідальності за правопорушення у сфері обігу готівки нині, крім Закону про РРО, регулюються Указом Президента від 12 червня 1995 року “Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки” [5].

Законність регулювання санкцій цим Указом хоча іноді і піднімається на практиці, але внаслідок неодноразового судового контролю є загально визнаною, оскільки згаданий Указ виданий в умовах дії Конституційного Договору, що надавав Президенту відповідні повноваження видавати укази з питань економічної реформи (прецедентна постанова Верховного Суду України від 2 квітня 2013 р. № 21-77а13) [6; 7]. Однак згаданий правовий акт на тепер є надзвичайно застарілим.

Суспільні відносини у сфері обігу готівки за 22 роки змінилися настільки, що електронна комерція в усіх її проявах сприймається сучасним бізнесом як невідмінний його складник. А згаданий Указ все ще містить відповідальність за суто безглузді правопорушення у вигляді витрачання готівки з виручки, видачі готівки підзвітній особі, що не відзвувала за попередній аванс, а також нецільове використання готівки і невстановлення банками лімітів каси (при тому що більшість матеріальних норм, що зобов'язували діяти відповідним чином, були скасовані понад десять років тому) [8]. Ну і, звичайно, Указ межує зі сферою застосування РРО, що призводить до плутанини на практиці (про це нижче).

Виходячи з такого та з урахуванням того, що згідно з Конституцією питання юридичної відповідальності мають регулюватися законами, вбачається за необхідне скасувати згаданий Указ. Натомість необхідні норми щодо юридичної відповідальності мають бути передбачені в законах. Варто сказати, що Кодекс України про адміністративні правопорушення містить відповідні склади правопорушень для посадових осіб (статті 155-1, 163-15, 164-4 та ін.). Тому навряд чи є виправданим передбачення дублюючих складів правопорушень (коли законодавством за одне і те саме правопорушення одночасно

передбачено санкцію і для підприємства (підприємця), і для його посадових осіб). Судове оскарження рішень по таких правопорушеннях роздвоюється, що необгрунтовано перевантажує судову систему [9].

Нечітка сфера застосування санкцій. Найявніші відповідальності в Законі про РРО та одночасно в Указі свідчать про те, що їх сфери перетинаються. Сфера обігу готівки є ширшою від сфери застосування РРО у готівкових операціях. Водночас РРО застосовується також у безготівкових операціях із застосуванням платіжних карток (про це дещо нижче). Наприклад, найбільш відомим прикладом перетину сфери регулювання обох правових актів є правопорушення з неоприбуткування готівки. До 2011 р. і Указ, і Закон про РРО передбачали однаково 5-кратну санкцію за таке правопорушення, і тоді було зрозуміло, що можна було застосувати лише якусь одну з них. Щоправда, вже й тоді Закон про РРО передбачав трохи інше формулювання складів правопорушень (проведення розрахункових операцій на певну суму вартості проданих товарів (наданих послуг), непроведення розрахункових операцій через РРО, нероздрукування відповідного розрахункового документа, що підтверджує виконання розрахункової операції, або проведення її без використання розрахункової книжки). Практика в цілому виробила правило, що відповідальність за порушення під час застосування (або незастосування) РРО регулюється спеціальним законом, і тому Указ на цю сферу не поширюється [7].

Однак законодавець згаданими Законами № 2756-VI та № 569-VIII дав чітку вказівку (сигнал) на зменшення жорсткості санкцій за згадані правопорушення щодо неоприбуткування готівки у сфері застосування РРО, і на тепер максимальна санкція за такі порушення у сфері застосування РРО становить 100 % суми операцій, при цьому за перше правопорушення штраф становить 1 гривню [2; 3]. Водночас контролюючі органи і раніше (до відповідного пом'якшення санкцій за Законом про РРО), і тепер користуються тим, що Указ залишився чинним, і намагаються поширити на сферу РРО застосування 5-кратних штрафних санкцій, передбачених Указом.

Невинувата практика 5-кратного штрафу. Яким чином на практиці контролюючі органи застосовують 5-кратний штраф? Йдеться про порушення у сфері застосування КОРО, сам факт наявності якої сьогодні, як було докладно доведено вище, є юридичним нонсенсом. Так у разі, коли платник допускає помилку під час застосування КОРО, наприклад, не роздруковує і не здійснює підклеювання фіскального звітного чека або не записує до книги суму операцій, контролюючі органи вважають, що йдеться про неоприбуткування готівки, за яке Указом передбачено 5-кратний штраф. На підтвердження цього вони наводять норму абз. 3 пункту 2.6 Положення про ведення касових операцій у національній валюті України (далі – Положення № 637), згідно з яким у разі проведення готівкових розрахунків із застосуванням

РРО або використанням РК оприбуткуванням готівки є здійснення обліку зазначених готівкових коштів у повній сумі їх фактичних надходжень у КУРО на підставі фіскальних звітних чеків РРО [8]. Відштовхуючись від зворотного, нездійснення обліку в КУРО в повній сумі надходжень представники контролюючих органів вважають неоприбуткуванням готівки. Але з такою позицією погодитись не можна.

Очевидно, що основною метою значних розмірів штрафів у сфері обігу готівки є забезпечення повного виконання фіскальної функції. Як уже зазначалося, натепер законодавство передбачило такі правові та організаційно-технічні механізми, що забезпечують повну реалізацію фіскальної функції навіть без застосування КОРО. Так електронна контрольна стрічка нині відправляється модемом РРО до ДФС разом із копіями фіскальних звітних чеків в автоматичному режимі. Тож навіть тоді, коли касир не роздруковує фіскальний звітний чек, або не підклеює його до КУРО, чи не здійснює належних записів до КУРО щодо обсягів операцій, навряд чи слід говорити про неоприбуткування готівки. Тож ми переконані, що у разі, коли готівка пройшла через РРО, і цей РРО надіслав до ДФС електронну контрольну стрічку з копіями фіскальних чеків, фіскальна функція є повною мірою виконаною. І факту неоприбуткування готівки тут немає – адже готівка відображена в обліку РРО. Відповідна норма Положення № 637 [8] є в цьому разі провокуючим фактором для того, щоби форма одержала пріоритет над суттю, чого в правовій державі допускати не можна. Її наявність призводить до надмірного тиску на бізнес та провокує корупцію.

Слід задатися питанням: якщо би оприбуткуванням готівки було не саме проведення її через РРО, а формальний запис загальною сумою до КОРО, то для чого тоді взагалі РРО? Що тоді здійснює реєстратор розрахункових операцій, якщо не оприбуткування готівки? Якщо говорити по суті, а не вдаватися до формальних термінологічних роздумів, то оприбуткування готівки – це певна облікова операція, в процесі якої інформація про певну суму готівки вноситься до обліку суб'єкта господарювання. І проведення операції через РРО якраз і є одним зі способів обліку готівки. Отже, на нашу думку, слід у законодавстві (в Законі про РРО та Положенні № 637) [1; 8] визначити, що проведення розрахункової операції через РРО є оприбуткуванням готівки в такому РРО. Якщо таке буде визначено, в ДФС не буде підстав говорити про неоприбуткування готівки тоді, коли готівка насправді оприбуткована, але платник податків допустив формальне порушення порядку застосування КОРО.

До того ж законодавець висловив свою волю щодо виключення відповідальності за нероздрукування або незберігання фіскального звітного чеку зі ст. 17 Закону про РРО (це здійснено згаданим Законом № 569 шляхом виключення п. 4 зі ст. 17 Закону про РРО) [3].

Невиправдана судова практика. Слід однак відзначити, що судова практика продовжує підтримку невиправданої практики ДФС щодо

визнання неоприбуткуванням готівки випадків формальних порушень порядку ведення КОРО навіть у разі, коли фактів не проведення готівки через РРО немає.

Наприклад в ухвалі ВАСУ від 6 грудня 2016 р. по справі № 810/1538/15 зазначається, що, виходячи з того, що законодавством під «оприбуткуванням готівки» у разі проведення готівкових розрахунків із застосуванням РРО розуміється своєчасне (у день одержання готівкових коштів) здійснення обліку таких коштів у повній сумі їх фактичних надходжень у КОРО на підставі фіскальних звітних чеків РРО, то нездійснення відповідних записів у КОРО згідно із Z-звітом у день одержання готівкових коштів у порядку, встановленому законодавством, не може вважатися «оприбуткуванням готівки». Суд касаційної інстанції при цьому посилається на прецедентні рішення Верховного Суду України в постановках від 02.04.2013 у справі № 21-76a13, від 02.04.2013 у справі № 21-439a13, від 12.11.2013 у справі № 21-370a13 [10].

Вбачається, що суди не повинні обходитися формальним підходом у ситуаціях, коли йдеться про явно непропорційне покарання за незначні порушення. Якщо суб'єкт господарювання провів операцію через РРО і таким РРО відправлено контрольну стрічку з копією фіскальних чеків до ДФС, то про жодне неоприбуткування не може взагалі йтися – фіскальна функція є виконаною. Відповідальності суб'єкта господарювання за порушення порядку ведення КУРО натепер немає, а факти неоприбуткування готівки мають підтверджуватися не формальними порушеннями, а конкретними обставинами. Але ж не проведення готівки через РРО – це окремий склад правопорушення, за яке передбачена відповідальність у значно меншому розмірі Законом про РРО.

Застосування РРО у здійсненні операцій з платіжними картками. Також дуже неоднозначними є норми значної кількості статей Закону про РРО щодо віднесення до числа розрахункових операцій випадків розрахунку платіжною картою як під час продажу, так і під час повернення товару (послуги) [1]. Так, наприклад, підприємці, які перебувають на єдиному податку і не використовують РРО у зв'язку з недосягненням передбачених законом обсягів операцій, не можуть остаточно зрозуміти, чи слід, визначаючи цей обсяг, враховувати надходження у разі розрахунку платіжними картками, а також чи повинні вони взагалі використовувати РРО у разі проведення розрахунків платіжними картками (але при недосягненні обсягів операцій). Тобто належна правова визначеність не забезпечується. Ніхто не заперечує, що розрахунок платіжною картою є безготівковою операцією. При цьому існує бізнес, який не використовує готівку, а здійснює продаж товарів і послуг через безготівковий розрахунок. Навряд чи є сенс спонукати такий бізнес до використання РРО.

Для уникнення наведених вище питань та загроз штрафних санкцій з боку контролюючих органів вбачається за доцільне передбачити в законі правило щодо звільнення підприємств та підприємців, які здійснюють розрахункові операції лише

із застосуванням платіжних карток і не здійснюють операцій із роздрібного продажу за готівку, від застосування РРО. Наведене стимулюватиме розвиток безготівкових розрахунків, що позитивно відіб'ється на стані банківської системи.

Висновки

1. Законодавство щодо застосування РРО у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг характеризується наявністю надмірної кількості технічних норм, за порушення яких в окремих випадках передбачено надмірну відповідальність, що в цілому негативно впливає на результати всієї фіскальної політики та розвитку бізнесу.

2. Указ Президента України від 12 червня 1995 року "Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки" потребує відміни як застарілий нормативно-правовий акт, що не відповідає вимогам Конституції та потребам сучасної економічної системи.

3. У процесі внесення змін до законодавства щодо застосування РРО вбачається за необхідне переглянути підходи щодо обов'язкового попереднього програмування найменувань і обліку залишків у РРО, обмежившись при цьому лише найбільш ризикованими сферами реалізації підкацізних товарів. Для решти підприємців має бути дозволено програмування груп товарів, а питання обліку залишків у реєстраторах взагалі має бути виключено із Закону про РРО, оскільки це питання бухгалтерського та податкового обліку.

4. В умовах застосування електронної контрольної стрічки РРО і обов'язкового відправлення до ДФС копій фіскальних чеків норми стосовно щоденного застосування паперової КОРО мають бути виключені із Закону про РРО та Порядку реєстрації та ведення розрахункових книжок, книг обліку розрахункових операцій (наказ Мінфіну від 14.06.2016 № 547). Книга може бути залишена обов'язковою лише у разі виходу з ладу РРО.

Враховуючи, що за економічною сутністю операції у сфері застосування РРО оприбуткування готівки є саме проведення її через РРО, а не запис загальної суми операцій до КОРО, необхідно передбачити внесення до Положення № 637 [8] таких змін: а) у пункті 1.2 (у визначенні поняття «оприбуткування готівки» слова «книзи обліку розрахункових операцій» замінити словами «реєстратори розрахункових операцій»; б) абзац 3 п. 2.6 викласти в такій редакції: «У разі проведення готівкових розрахунків із застосуванням РРО або використанням розрахункової книжки (РК) оприбуткуванням готівки є проведення розрахункової операції, що проводиться з надходженням готівки, на повну її суму через реєстратор розрахункових операцій або відображення її в РК».

Стаття 2 Закону про РРО (щодо визначення термінів) необхідно доповнити новим абзацом такого змісту: «оприбуткування готівки – проведення розрахункової операції на повну суму покупки через реєстратор розрахункових операцій або відображення її в розрахунковій книжці».

5. Застосування 5-кратних штрафів за неоприбуткування готівки в касі до випадків, коли готівка проведена через РРО, електронна контрольна стрічка відправлена, але допущено формальне порушення порядку ведення КОРО, є непропорційним втручанням в господарську діяльність і має бути заборонене.

6. Доцільно також передбачити в Законі про РРО правило щодо звільнення підприємств та підприємців, які здійснюють розрахункові операції лише із застосуванням платіжних карток і не здійснюють операцій із роздрібного продажу за готівку, від застосування РРО.

Сучасний стан правового регулювання відносин у сфері застосування РРО свідчить про перспективність та актуальність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Список використаних джерел:

1. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995 № 265/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 28. – Ст. 205.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України: Закон України від 02.12.2010 № 2756-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 23. – Ст. 160.

3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо застосування реєстраторів розрахункових операцій: Закон України від 01.07.2015 № 569-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 33. – Ст. 327.

4. Про затвердження порядків щодо реєстрації реєстраторів розрахункових операцій та книг обліку розрахункових операцій: наказ Міністерства фінансів України від 14 червня 2016 № 547 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 56. – Ст. 1952.

5. Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки: Указ Президента України від 12 червня 1995 року № 436/95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436/95>

6. Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 18. – Ст. 133.

7. Постанова Верховного Суду України від 2 квітня 2013 р. № 21-77а13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/F98910663751D7B1C2257C920039A02A](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/F98910663751D7B1C2257C920039A02A)

8. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 15.12.2004 № 637 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 3. – Ст. 155.

9. Кравчук О. О. Точки дотику адміністративного позовного провадження і судового провадження у справах про адміністративні правопорушення / О. О. Кравчук // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2016. – № 2. – С. 17–20.

10. Ухвала Вищого адміністративного суду України від 6 грудня 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/63323280>

В статье проведен анализ наиболее важных проблем правового регулирования отношений в сфере применения регистраторов расчетных операций. Дана критическая оценка современным подходам в практике контролирующих органов и судебной практике. Осуществлена разработка научно аргументированных предложений по совершенствованию правового регулирования в этой сфере.

Ключевые слова: учет наличных, наличные расчеты, регистраторы расчетных операций, финансовая ответственность.

Analysis of the most important problems of legal regulation of relationships in the sphere of the use of cash registers is provided in the article. Critical assessment of modern approaches in the practice of controlling bodies and judicial practice is given. Scientifically substantiated proposals to improve the legal regulation in this area has been carried out.

Key words: cash accounting, cash payments, cash registers, financial responsibility.

